

Så blåser Fonus de sörjande

Richard Aschberg

Publicerad 2011-04-04

Okända dokument avslöjar begravningsbyråns hemliga bonussystem

De är utskickade av kommun och landsting för att transportera döda – ett arbete som regleras av stränga etiska regler.

Samtidigt jobbar de åt Fonus och får bonus för varje begravningskontrakt som tecknas.

Aftonbladet kan i dag avslöja Fonus okända avtal som i decennier försett begravningsjätten med nya kunder.

Det är fullt krig på begravningsmarknaden. Företagen slåss om de döda över stora delar av landet.

Det är en lukrativ bransch som omsätter miljarder kronor varje år.

Folkrörelseägda Fonus anklagas nu av flera aktörer för att ha dumpat marknaden för transporter av avlidna åt kommuner och landsting.

Enligt kritikerna är det ett knep för att ragga kunder till begravningstjänsterna.

För knappt två veckor sedan vann Fonus Öst en uppseendeväckande upphandling i Östergötland.

För 189 kronor åtog sig Fonus Öst att göra tjänster som andra byråer tog 1 900–2 200 kronor för.

Det handlade bland annat om att åka ut med bil och hämta döda i andra städer.

Priset täcker inte ens en timpenning för en av de två personer som krävs för uppdraget.

”Köpte förklaringen”

– Vi bad dem motivera hur de kunde lämna ett så lågt anbud och vi köpte deras förklaring. De anser att de har de fasta kostnaderna ändå och då kan de behålla personalen om de får det här uppdraget, säger Per-Olov Nilsson på Landstinget i Östergötland.

På liknande sätt har Fonus tagit marknaden i Växjö. Där vann begravningsbyrån en upphandling om transporter åt kommunen med priser på mellan 150 och 170 kronor styck.

– Det är en ren förlustaffär, en tiondel av den verkliga kostnaden för transporten, säger begravningsentreprenören och konkurrenten Sven-Olof Bladh i Växjö.

Men för den som får avtalet kan det ändå bli mycket lönsamt.

– Folk i den situationen är väldigt ovetande om vad som händer och många gånger tror anhöriga att de måste välja den byrå som sköter transporten, säger Bladh.

Anmälde Fonus

Nu har han anmält upphandlingen till Konkurrensverket.

Kommuner och landsting som köper transporttjänster har stränga etiska regler som ska gälla vid transport av avlidna.

Fonus och andra begravningsentreprenörer ska representera kommunen eller landstinget och får absolut inte göra någon reklam för begravningsverksamheten.

Västra Götalandsregionen ställer mycket höga krav på etik kring transportererna:

”Ramavtalsleverantör får ej använda avtalet för att marknadsföra andra tjänster till anhöriga”, skriver man.

Men Aftonbladet kan i dag avslöja ett hemligt avtal som Fonus tecknat med sina anställda transportörer.

Det handlar om att få anhöriga att nappa på begravningstjänster.

240 kr per uppdrag

Avtalet ger transportören en bonus för varje kontrakt som tecknas med en kund.

”240 kronor per uppdrag, beloppet är inte semesterlönegrundande, pensionsgrundande eller sjuklönegrundande”, står det i avtalet.

Pengarna ska betalas ut så snart kunden fakturerats.

Fonus personalchef Agneta Dahlqvist var med och förhandlade fram det hemliga avtalet och hon har också justerat protokollet.

– Vi har en informationspolicy och jag uttalar mig inte utan hänvisar alla frågor till informationschefen, säger Agneta Dahlqvist.

I ett skriftligt svar bekräftar Fonus vd Mats Liste och informationschef Bo Forslund att avtalet finns och att det har funnits i decennier. Men de anser att det inte strider mot de etiska reglerna.

”Det är oundvikligt och väl bekant att om Fonus personal inger förtroende vid dessa bårtransporter så kommer anhöriga att efterfråga Fonus tjänster även när det gäller begravning och annat som hör ett dödsfall till.”

Ska utreda internt

Fonus uppger också att de nu ska ”internt utreda” om bonusavtalet ska omförhandlas.

Fonus Öst och Fonus förnekar att de skulle göra reklam i samband med transporter åt kommuner och landsting. Fonus Öst uppger däremot att de lämnar ”kvittens” och Fonus medger att de ibland lämnar ”kontaktuppgifter”.

I går avslöjade Aftonbladet hur kroppar försvinner och urnor förväxlas inför begravningar. I dag kan vi avslöja Fonus okända bonussystem och hur kunder raggas när byråerna sköter transporter av avlidna åt kommuner och landsting. Enligt avtalen med kommuner och landsting är det strikt förbjudet att göra reklam eller erbjuda begravningstjänster i samband med transporterna.